herpy

PILGIFTSGRODOR

Yellow-striped Poison Frog

Dendrobates truncatus

Dendrobates truncatus är en dagaktiv pilgiftsgroda på omkring 3 cm från norra Colombia, svart med två gula ränder över ryggen och vita fläckar på flankerna. Den är härdig, tål något torrare luft än många släktingar och trivs bra i en liten grupp, men den kan vara svår att få att föröka sig regelbundet.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Phyllobates truncatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-24 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**10-15 mån.**
Ägg per läggning	**2-6**
Kläckning	**10-14 dagar** vid 22-24 °C
Larvtid	**60-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dendrobates truncatus är en medelstor pilgiftsgroda. Vuxna djur mäter 25-30 mm från nos till kloak, och stora honor når upp till omkring 3 cm. Hanarna är något mindre, och honorna ser både längre och bredare ut. Grundfärgen är svart med två gyllene till gula ränder som löper från nosen över ryggen, och med ljusa, vitaktiga fläckar som liknar blixtar. Undersidan är mönstrad ungefär som hos *Dendrobates auratus*. Hos den gula formen, som är den mest spridda i hobbyn, går ränderna från kraftigt gult till ett ljust, vitaktigt gult. Foder med färgtillskott som paprika kan ge en djupare gul färg.

I hobbyn finns ett antal former som är uppkallade efter fyndplatser som ’Apartadó’, ’Bucaramanga’, ’Nilo’, ’Santa Marta’ och ’Toluviejo’. De antas härstamma från skilda bestånd och bör inte blandas. Arten beskrevs av Edward Drinker Cope 1861 som *Phyllobates truncatus*.

Temperamentet ligger mittemellan: *D. truncatus* är inte skygg, men inte heller lika påträngande som *Dendrobates tinctorius*. Den blir djärvare i en grupp och i ett terrarium med mycket skydd, och den påminner om *D. auratus* i både storlek och beteende.

I naturen är huden giftig. Pilgiftsgrodor bildar inte giftet själva, utan tar upp alkaloider från födan, framför allt myror och kvalster, och lagrar dem i huden. Hur starkt giftet är hos vilda *D. truncatus* är inte dokumenterat, och det är här satt till milt som för de övriga *Dendrobates*. Uppfödda djur som växer upp på bananflugor och andra foderdjur får inget gift och räknas som ogiftiga. Vildfångade djur kan däremot behålla giftet länge. Hantera inte grodorna och tvätta händerna efter arbete i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Dendrobates truncatus finns bara i Colombia. Utbredningen sträcker sig över den norra delen av landet, från Magdalenaflodens dal och Andernas nedre sluttningar upp till den karibiska kusten vid Santa Marta och västerut till Urabá-området. Kända lokaler är bland annat Apartadó, Chigorodó, Nechí, Puerto Berrío, Simití, Honda, Nilo, Prado, Bucaramanga och Toluviejo. Nästan alla registrerade fynd ligger mellan 2° och 11° nordlig bredd.

Arten är bedömd som livskraftig (LC) på IUCN:s rödlista. Insamling för djurhandeln var tidigare ett hot, men har bromsats av CITES-listningen. Besprutning av kokafält från luften kan döda grodorna, eftersom de är aktiva på dagen, när besprutningen sker.

> **Naturlig utbredning:** Colombia.

LIVSMILJÖ

Dendrobates truncatus lever i våt, fuktig och torr tropisk skog och ses också i störda områden som bananplantager, men inte på helt avverkade ytor. Den finns från omkring 100 till 1.800 m över havet. Arten tål torrare förhållanden än många andra pilgiftsgrodor och kan därför utnyttja livsmiljöer som är olämpliga för släktingarna.

Grodan är dagaktiv och lever mest i lövförnan på skogsbotten, men klättrar också upp i vegetationen. Hanarna sitter gärna något ovanför marken, förmodligen som utkiks- och lockplatser. Mätningar av temperatur och fuktighet från artens livsmiljöer är inte dokumenterade, så siffrorna under skötsel bygger på erfarenheter från terrariet.

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Dendrobates truncatus* behöver ett regnskogsterrarium på minst 50 × 50 × 50 cm. En grupp behöver mer plats, särskilt mer golvyta; räkna med ungefär 40 liter per groda. Arten lever mest nära marken, så golvytan räknas mest, men den klättrar också gärna. Ett glasterrarium med ventilation nertill framtill och upptill ger luftväxling utan att fukten försvinner, och alla öppningar ska täckas med nät som bananflugor inte kan ta sig igenom.

Bygg upp botten med ett dräneringsskikt av lecakulor, en fiberduk och ett fuktigt, väldränerat bottensubstrat. Överst läggs ett tjockt lager torra ek- eller bokblad, som ger skydd och håller hoppstjärtar och gråsuggor vid liv. Plantera tätt, och ge gömslen av kork, rötter och kokosskal samt några upphöjda sittplatser åt hanarna. Arten lägger helst ägg i skydd, så lägg en vågrät filmburk i lövet eller en petriskål på 6 cm under ett halvt kokosskal.

TEMPERATUR

Dagstemperaturen ska ligga på 22-24 °C, och på natten sänks den 3-4 grader, till 18-21 °C. Arten tål kortvarigt 18-27 °C, men över 29 °C är farligt. Temperaturen behöver bara variera 1-2 grader över året, och någon vintervila finns inte.

Använd ingen värmelampa. Rumstemperatur och belysning ger normalt tillräckligt med värme, och annars kan en termostatstyrd värmekabel användas. Ett terrarium i direkt sol eller under en varm lampa blir snabbt för varmt på sommaren. Ha alltid en termometer med givare nere i terrariet.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-80 % mitt på dagen och gärna upp mot 100 % morgon och kväll. Ett regnsystem och ett dimsystem gör det lättast att hålla rytmen. Arten tål kortvarigt ned till 50 % om den har tillgång till vatten, men låg fuktighet utan vatten kan snabbt bli dödlig.

Spraya minst en gång dagligen med osmosvatten eller regnvatten, så att växter och löv blir våta, och låt ytan torka upp lite emellan. Stillastående, konstant våt luft ger mögel och bakterier, så sprayning och ventilation måste anpassas till varandra.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål med 1-2 cm vatten och en sluttande kant eller en sten, så att grodorna lätt tar sig upp, räcker. Vattenskålen fungerar också som plats för grodynglen om föräldrarna själva får sköta yngeln. En öppen vattenskål blir snabbt en källa till bakterier, så vattnet byts varje eller varannan dag.

Använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Amfibier tar upp vatten och lösta ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel och kräm får inte komma i närheten av terrariet. Skölj utrustningen i rent vatten utan tvål.

LJUS OCH UVB

Ljuset är först och främst till för växterna. Lysrör eller LED-ljus på omkring 6.500 K ger naturliga färger och god växtlighet, och 12 timmars ljus om dagen är vanlig praxis. Glödlampor och halogenljus ger för mycket värme.

UVB är inte dokumenterat som nödvändigt för arten, och grodorna får sitt D3-vitamin genom tillskottet på fodret. Väljer du ändå en svag UVB-källa, håll dig till Ferguson-zon 1 och se till att det finns tät beplantning och skugga.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Dendrobates truncatus äter små leddjur, i naturen framför allt myror, kvalster och insektslarver. Vuxna djur tar gärna *Drosophila hydei* och helt små syrsor, medan ungar och mindre djur får vinglösa *Drosophila melanogaster*. Hoppstjärtar och gråsuggor i lövlagret är ett bra komplement i alla åldrar.

Vuxna grodor utfodras ungefär varannan dag, ungar och ungdjur dagligen. Damma foderdjuren med ett vitamin- och mineralpulver för amfibier. Nyinköpta djur äter kanske inte de första dagarna.

BETEENDE OCH HANTERING

Dendrobates truncatus är dagaktiv och varken skygg eller påträngande. Arten kan leva i grupp hela livet när utrymmet är tillräckligt stort, och blir djärvare med fler djur och mycket skydd. När djuren blir könsmogna kan stämningen i gruppen förändras, och då kan det bli nödvändigt att ta bort alla honor utom en. Honorna äter gärna varandras ägg, så för avel hålls vuxna djur bäst som par eller som en hane med två honor. Hanarna ropar med en måttligt hög röst.

Hantera inte grodorna. Huden är tunn, och salt, fett och kräm från händerna kan skada den. Ska en groda flyttas, lock in den i en ren bägare. Blanda inte arter eller färgformer i samma terrarium.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen hör till de svåraste att skilja hos pilgiftsgrodorna och kan först kännas igen från 10-12 månaders ålder. Hanarna är mindre, mer framträdande och sitter oftare något ovanför marken, medan honorna är längre och bredare. En lockropande groda är alltid en hane. Djuren blir könsmogna vid 10-15 månader, men det kan dröja upp till två år innan ett par lyckas föröka sig. Det säkraste är att köpa flera unga djur och låta dem växa upp tillsammans.

PARNING

Dendrobates truncatus är svår att få igång. När det väl lyckas kan paret föröka sig mycket flitigt och sedan hålla en lång paus, ibland i flera år. Vad som utlöser förökningen är inte dokumenterat.

Arten slits snabbt ut av avel: får paret föröka sig fritt kommer det dåliga ägg, svaga grodyngel och svaga ungar. Ta bort äggläggningsplatserna under en period om honan tappar i vikt eller kvaliteten sjunker.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

ÄGG OCH GRODYNGEL

Varje läggning består av 2-6 ägg. Äggen läggs helst i skydd, till exempel i en vågrät filmburk eller på en petriskål under ett kokosskal, men ibland också på ett slätt blad eller ett bromelieblad. Par som är redo att föröka sig tar snabbt de erbjudna platserna i bruk. När grodynglen kläcks bär en av föräldrarna dem på ryggen till vatten.

Vill man föda upp målinriktat tar man ut läggningen och låter äggen utvecklas i en sluten låda vid 22-24 °C, fuktiga men inte under vatten. Grodynglen kan födas upp tillsammans i en tillräckligt stor behållare, men hålls helst var för sig, till exempel i bägare med osmos- eller regnvatten och ett indiskt mandelblad. De är allätare och utfodras med fiskfoder av god kvalitet och torkade mygglarver; dåligt foder ger långsam tillväxt och missbildningar. Ta bort rester och byt vattnet ofta.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 10-14 dagar, beroende på temperaturen. Därefter varar utvecklingen från grodyngel till groda 60-80 dagar.

När frambenen bryter fram sänks vattennivån, och bägaren lutas så att den lilla grodan själv kan krypa upp på land; annars kan den drunkna. Den äter inte medan svansen dras in.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna flyttas till en liten uppfödningslåda med löv, växtsticklingar och ett gott bestånd av hoppstjärtar. Små lådor växlar snabbt i temperatur, så ställ dem utan drag och direkt sol. Det första fodret är hoppstjärtar och senare *D. melanogaster*, alltid dammade med vitaminer och mineraler. Utfodra dagligen och håll ungar av samma storlek ihop. Vid 2-3 månaders ålder är ungarna väl på väg och redo att flyttas.

Hälsa och vanliga misstag

Dendrobates truncatus är härdig när klimatet är i ordning. Typiska problem är:

- För torrt terrarium. Låg luftfuktighet utan tillgång till vatten kan snabbt bli dödlig.
- Överhettning. Över omkring 29 °C är farligt.
- Bristsjukdomar som mjuka ben och sneda ben, om fodret inte dammas med vitaminer och mineraler.
- Bakterie- och svampinfektioner i huden i ett vått och smutsigt terrarium.
- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en allvarlig amfibiesjukdom. Håll nya djur i karantän, skilda från dem du redan har.
- Utbrändhet efter avel: dåliga ägg, grodyngel och ungar, om paret förökar sig utan pauser.

Amfibier är svåra att diagnostisera och behandla, så förebyggande är det viktigaste. Sök en veterinär med kunskap om amfibier om en groda tappar i vikt, slutar äta, sitter slapp eller får sår på huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.